

Tredje pris!

INSKOLNING

med tanke på genus

– Kan inte mamma också få vara med och skola in, frågar en pappa efter en heldag i förskolan. Det kändes härligt eftersom föräldrarna är en viktig del också i jämställdhetsarbetet, berättar pedagogerna i förskolan Skogsbrynet på Öland.

TEXT: KRISTINA HENKEL FOTO: FÖRSKOLAN SKOGSBRYNET

Tut tut, går det bra att köra bilen, Albin?

– Kom Minna, vi går och ser vad djuren på bondgården gör?

En pedagog samtalar med Albin och Minna som är på inskolning. Men bakom samtalet finns så mycket mer.

Vad var det egentligen som hände i denna vanliga situation? Det kanske inte alls är så att Albins vagn som han gick med var en bil. Han kanske var ute och gick med en bebis som precis hade somnat i sin vagn och kanske var det därför han gick så sakta och försiktigt fram. Minna kanske inte var så in-

tresserad av djuren utan hellre ville leka med Duplo.

När vi tar kontakt med nya barn vid inskolningen är det lätt hänt att vi återskapar stereotyper. Det bara blir så, av tradition, vi tänker inte riktigt utan gör som vi är vana vid, menar Stina Sjöbäck. Sofi Widell fyller i och berättar att efter det att personalen gått en genusutbildning kunde de se att de *faktiskt* behandlade barnen utifrån deras kön och att de även gjorde det vid inskolningen.

Stina och Sofi är båda förskollärare i Förskolan Skogsbrynet som vann tredje pris i Förskoletidning-

ens, Jämställt.se och Olika förlags tävling *Genomtänkt genustänk*. Skogsbrynet har två avdelningar och ligger i Borgholm på Öland.

INSKOLNING FÖR ALLA

För precis ett år sedan gjorde förskolan om sin inskolning. Att skola in barnen i förskolan kan ibland vara något som tar två till tre veckor, men fler och fler börjar få upp ögonen för att det kanske är bättre att göra inskolningen kortare och även passa på att skola in föräldrarna i förskolans verksamhet. För hur många förstagångsföräldrar vet egentligen vad man gör hela dagar-

Under inskolningen finns föräldrarna med hela dagen och de har ansvaret för det egna barnet. Det gör dem delaktiga i förskolans vardag och pedagogerna har samma förväntningar på alla föräldrar, oavsett kön. Edin Dzananovic på bänken med Ervin och Heléne Penttinen på golvet med Thed.

na i förskolan? Ganska många föräldrar tror faktiskt att det bara handlar om "barnpassning".

Sofi Widell berättar att personalen hade läst om att kortare inskolning gör att både barn och föräldrar känner sig trygga. Ett klassiskt exempel är barnet som gråter när föräldern går och tre minuter senare är jätteglad och nöjd.

Mycket av föräldrarnas känslor, rädsla och osäkerhet överförs direkt till barnet. En osäker förälder gör ett osäkert barn på samma sätt som en förälder som känner sig trygg vid lämningen gör att även barnet känner sig tryggt.

Detta var något som pedagogerna i förskolan Skogsbrynet tog fasta på. Istället för att göra som tidigare, att barnet kom och besökte förskolan under en halv timme till

Tredje pris!

Skogsbrynet i Borgholm

Motivering: Förskolan Skogsbrynet har ett tydligt tänkande kring föräldrarna som viktiga i barnens liv och även att föräldrarna är viktiga i arbetet med jämställdhet. Det har gett konsekvenser bland annat för hur inskolningen utformas och för hur förskolan formulerar sig kring föräldrar.

en timme under en veckas tid, bestämde sig pedagogerna för att låta både förälder och barn vara med under inskolningen och stanna hela dagen. På så vis kan barn och förälder tillsammans vara med på alla förskolans rutiner, samling, lunch, vila och mellanmål och däremellan all lek. Pedagogerna tar inte så mycket kontakt med barnet utan förälder och barn får i lugn och ro bekanta sig med miljön, de andra barnen och alla pedagogerna.

STEREOTYPT ELLER MEDVETET?

Genusutbildningen som pedagogerna hade gått gjorde att de kunde se

–Genom att visa hur vi arbetar med genus i förskolan kan vi vara förebilder istället för att ge föräldrarna pekpinar, säger Stina Sjöbeck.

I förskolan kan vi med hjälp av stationslek introducera olika material för barnet på ett lustfyllt och genusmedvetet sätt, säger Sofi Widell.

att den nya var bättre även ur ett genusperspektiv. När barnet tidigare bara var en kort stund i förskolan kände sig pedagogerna stressade att skapa en snabb och bra kontakt med barnet. Det ledde till att de ofta erbjöd barnen stereotypa leksaker, bilar till pojkar och dockorna eller bondgården till flickorna, berättar Sofi Widell. Och så är det ofta, vi väljer de säkra korten när vi vill lyckas och så återskapas bilden av vad flickor och pojkar ”ska” tycka om.

–Nu är det mer upp till barnet och förälder att välja. Om föräldern vet att barnet gillar bilar, ja, då är det bilar som de leker med. Sedan kan förskolan med hjälp av stationslek introducera olika material för barnet på ett lustfyllt och genusmedvetet sätt.

–Den stora vinsten med en mer intensiv inskolning är att inte behöva forcera barnet så mycket, att barnen själva får visa vad de vill och tycker om, fyller Stina Sjöbeck i.

Den nya metoden gör även att föräldrar blir mer delaktiga och får ta ansvar för sitt barns inskolning. Efter 3–4 dagar är både förälder och barn trygga med förskolemiljön och barnet kan vinka hejdå till föräldern, som med lugn i magen går till sitt arbete. Sofi Widell menar att barnen är trygga när föräldrarna är trygga.

–Som förälder kan det vara väldigt jobbigt att lämna sitt barn och sitta i personalrummet under inskolningen och inte veta vad som händer, säger Stina.

POSITIVA FÖRÄLDRAR

En mer intensiv inskolning under några få dagar gör också att föräldern får en unik inblick i verksamheten och får möjlighet att se att förskolan inte är barnpassning utan bygger på väl genomtänkt pedagogik som utförs av professionella pedagoger. Har föräldrar fått en grundläggande introduktion så

kommer de även i fortsättningen att vara mer delaktiga i förskolan och inte bara fråga hur mycket barnet har ätit eller om barnet har bajsat, menar de båda förskollärarna.

–Det som var så himla härligt var att både mammor och pappor var så lyckliga att ha fått vara med och glada över att få delta.

Stina berättar om en pappa som varit med sitt barn och skolat in en hel dag och sedan frågade: –Kan inte mamma också få vara med och skola in?

–Såklart att hon fick det! Vi uppmuntrar föräldrarna att turas om med inskolningen så att alla föräldrar blir delaktiga, såväl pappor som mammor.

Ibland är det så att barnet är färdig inskolat men inte föräldrarna och då får de komma en extra dag eller två, förklarar Stina med ett skratt. Förut var det mycket fokus på att säga hej då, nu är det viktigare att vara här.

Stina berättar också att de som pedagoger har igen så mycket eftersom både pappor och mammor nu kommer in på avdelningen, pratar och stannar kvar en stund.

–Vi har väldigt få föräldrar som bara står i tamburen.

Förskolans föräldrar har varit väldigt positiva till den nya inskolningsmodellen. De sätter stort värde på att få lära känna de andra barnen som är deras eget barns nya kompisar men även att få ta del av hur rutinerna i förskolan fungerar. En samling är ju så mycket mer än att sjunga tillsammans vilket föräldrarna nu får möjlighet att upptäcka.

ALLA SORTS FAMILJER VÄLKOMNA

Efter inskolningen fortsätter mötet med föräldrarna. Eftersom Sofi Widell läst in sig på genus tyckte hon det var dags att uppdatera förskolans föräldrablanketter ur ett

Föräldrarna har varit väldigt positiva till den nya inskolningsmodellen. Det finns också utrymme för att planera inskolningen individuellt, dvs anpassa den till föräldrarnas möjligheter att närvara.

genusperspektiv. På de gamla blanketterna stod det alltid mamma överst som kontaktperson och se-

dan pappa. Nu gjorde de om och skrev målsman istället på blanketterna. Så kan föräldrar själva be-

stämma vem som ska stå överst och även vem som ska vara barnets kontaktperson.

Sofi Widell berättar att de allra flesta familjer, trots förskolans formellt könsneutrala kontaktblankett, skriver mamman överst och när jag räknar tillsammans med Stina Sjöbäck är det tre pappor och femton mammor som står överst.

Men att skapa formell jämställdhet är en första bit på vägen och genom att skriva målsman eller förälder istället för att bara ha plats för en mamma och en pappa så kan alla familjer, oavsett konstellation, känna sig välkomna. Både Sofi och Stina menar också att oavsett vem som står överst så ringer de inte alltid till den föräldern. Istället ringer de till den förälder eller annan kontaktperson som finns

Hur bemöter ni föräldrarna? Diskutera med dina kollegor

- Vem ringer förskolan till när barnet är sjukt och behöver hämtas? Är det i första hand till mammor eller pappor?
- Är det flest mammor eller pappor som kommer på föräldramöten, öppethus och utvecklingssamtal. Om det är ojämnt – vad kan ni göra för att uppmuntra både pappor och mammor att ta del av förskolans verksamhet?
- Ställer ni omedvetet olika krav på pappor och mammor? Om barnet kommer utan matsäck vem pratar ni med? Vad tänker ni om en mamma som kommer inspringande

med mobilen i högsta hugg 10 minuter försent varje dag? Skulle ni tänkt annorlunda om det var en pappa?

- Vem talar ni med när barnet har problem?

- Hur talar vi med barnen om föräldrarna? Skiljer det sig hur vi talar om mammor och pappor. Utgår ni ifrån att det är en mamma som lagar maten hemma hos barnet? Eller att det är mamma som köpt den nya jackan? Hur kan ni ge barnen bredare förebilder?

ur boken *En jämställd förskola*.

närmast eller den som de vet har störst möjlighet att komma ifrån och hämta.

NÄSTA STEG

–En annan del av samarbetet med föräldrar är att tänka på hur vi bemöter mammor respektive pappor men också hur vi pratar om dem.

Stina Sjöbäck berättar att de pratar mycket om genus och jämställdhet med föräldrarna vid inskolningen.

–Genom att visa hur vi arbetar med genus i förskolan kan vi vara förebilder istället för att ge föräldrarna pekpinna. Vi pratar mycket om att jämställdhet handlar om att lägga till, att ge barn fler möjlighe-

ter, och vi lyfter diskussionen med föräldrarna.

På frågan om pedagogerna har diskuterat hur de själva bemöter mammor och pappor svarar Stina nej, men hon berättar att de pratar med de större barnen om vad en pappa kan göra som en mamma inte kan och tvärtom. Det blir tydligt att det inte är så mycket. Så kanske är det inte viktigt om man är mamma eller pappa. Istället kan vi prata om föräldrar, menar Stina.

–Men att diskutera hur vi bemöter föräldrar utifrån genus, det är viktigt. Det kanske blir vårt nästa steg i arbetet med jämställdhet, säger hon. ■

Kristina Henkel är statsvetare med inriktning genus och arbetar

som jämställdhetskonsult med praktisk jämställdhetsutbildning för förskola och skola. Hon har skrivit böckerna *En jämställd förskola*, 2006, och tillsammans med Marie Tomicic *Ge ditt barn 100 möjligheter istället för 2*, 2009.

www.jamstallt.se